

RAŠELINISKO

AKO ŽIVÁ KNIHA

26. 9. 2023

Jana Menkynová
DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie

ŠTÁTNÁ
OCHRANA PRÍRODY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

DAPHNE
INŠTITÚT APLIKOVANEJ
EKOLÓGIE

Spoločným úsilím k zelenej, konkurenčieschopnej a inkluzívnej Európe
Projekt „Ekohydrologická obnova rašelinísk v Karpatoch“, číslo projektu: ACC04P02 sa realizuje z finančného príspevku Nórskeho finančného mechanizmu 2014-2021 a štátneho rozpočtu SR.

PREČO RAŠELINISKÁ?

Sú to **typy mokradí**.

**Trvalo zamokrené prostredie
bez prístupu vzduchu,**

kde sa ukladajú odumreté, nerozložené zvyšky rastlín
a tvorí sa rašelina.

Nachádzajú sa v **180 krajinách** sveta, na **všetkých kontinentoch** – pokrývajú len **3%** z pevniny.

VÝZNAM RAŠELINÍSK

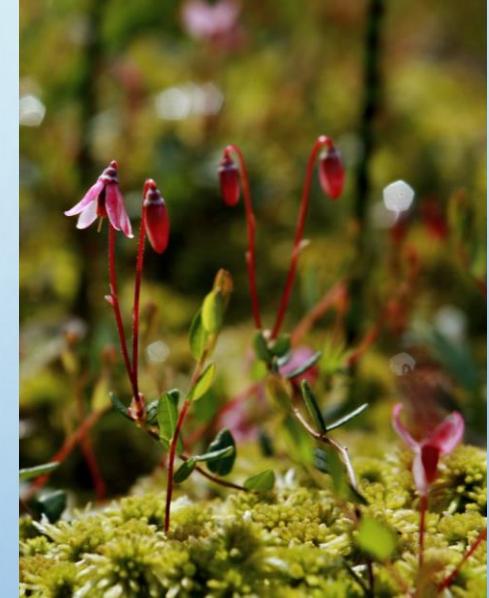
Na Slovensku **začali vznikať** asi pred 12 000 rokmi (1-2 mm/ročne).

Globálne regulujú **klímu** – sú veľmi dôležité pri zachytávaní uhlíka z atmosféry.

Regionálne ovplyvňujú **hydrológiu** – kľúčové pre prirodzený vodný režim v krajinе.

Archív z minulosti.

Domov ohrozených druhov a biotopov.

OHROZENIE RAŠELINÍSK

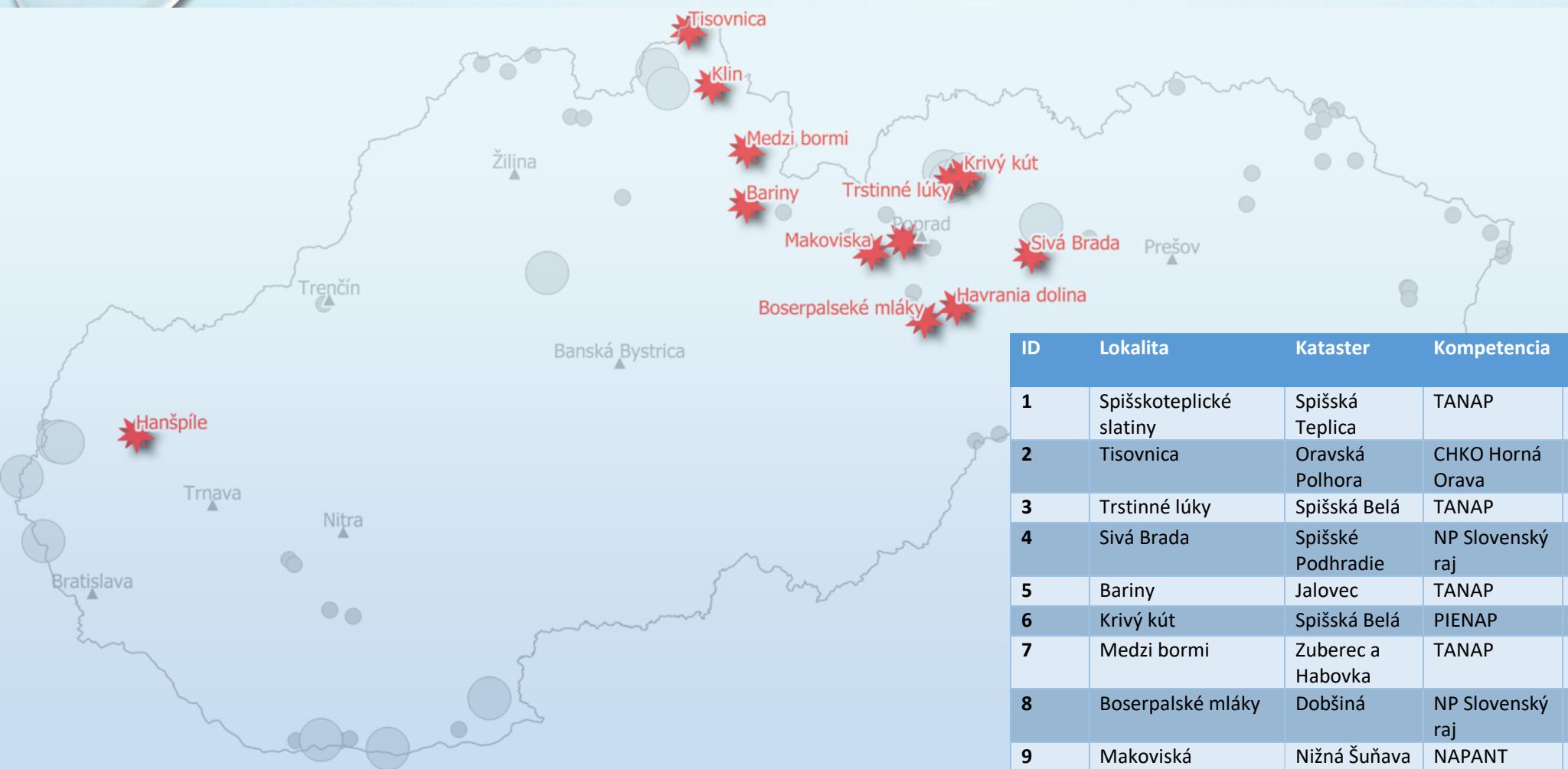
Mnohé boli **zničené**
odvodňovaním, hnojením, či ťažbou rašeliny.

Rašelina - na **palivo** a **záhradnícke** účely.

Cielene odvodnenie a/alebo zmena klímy
→ pokles vodnej hladiny → zmeny druhového
zloženia a potlačenie procesu vzniku rašeliny.

MANAŽMENT NA 12 LOKALITÁCH

ID	Lokalita	Kataster	Kompetencia	Plocha v ha	NATURA
1	Spiškoteplické slatiny	Spišská Teplica	TANAP	26,42	SKUEV0140
2	Tisovnica	Oravská Polhora	CHKO Horná Orava	11,62	SKUEV0187 čiastočne
3	Trstinné lúky	Spišská Belá	TANAP	60,02	SKUEV0945
4	Sivá Brada	Spišské Podhradie	NP Slovenský raj	21,61	SKUEV0105 čiastočne
5	Bariny	Jalovec	TANAP	18,71	
6	Krivý kút	Spišská Belá	PIENAP	24,97	
7	Medzi bormi	Zuberec a Habovka	TANAP	10,28	SKUEV0145
8	Boserpalské mláky	Dobšiná	NP Slovenský raj	0,79	SKUEV0112
9	Makoviská	Nižná Šuňava	NAPANT	95,19	
10	Havrania dolina	Mlynky + SNV	NP Slovenský raj	9,32	SKUEV0785
11	Hanšpíle	Záhorie, Plavecký Peter	CHKO Záhorie	43,63	SKUEV0163
12	Klinské rašelinisko	Klin, Slanica	CHKO Horná Orava	15,3	SKUEV0191

- ✓ 2022 – bot., hydro. výskum a prieskum kvality,
- ✓ 2023 jar/leto – príprava obnovných plánov,
- ✓ 2023 jeseň/zima – obnova lokalít.

VZDELÁVANIE A OSVETA

26.5.2023, ZŠ Plavecký Štvrtok, spoznávanie a monitoring rašeliniska Bezedné

Klinské rašelinisko

FOTO: Ivan Šustr

KTO TU ŽIE?

DOKONALÉ PREDÁTORY
DROBNÉ PANCIERNIKY
JEDOVATÍ STRÁŽCOVIA
SKVELÍ SKOKANI
DLHONOCHÍ ELEGÁNI

OBOJŽIVELNÍKY
PLAZY
VTÁKY
VÁŽKY
MÄKKÝŠE

Majú najlepší zrak v ríši hmyzu, vidia súčasne nad seba, pod seba, dopredu aj dozadu. Dva páry nezávisle sa pohybujúcich krídel im umožňujú meniť smer letu veľmi rýchlo ...

ČO TU RASTIE?

Nedostatok živín? Žiadny problém – zelení predátori sa chudobnému prostrediu rašelinísk dokonale prispôsobili. Živiny (dusík a fosfor) získavajú trávením bezstavovcov.

Ich listy sú uspôsobené na chytanie drobných živočíchov - buď lepkavým sekrétom alebo mechanicky. Následne je korist' strávená pomocou enzymov a živiny sú prijaté rastlinou.

Na Slovensku rastie **9 druhov mäsožraviek**.

Ktoré 2 nájdete na našom rašelinisku?:

Rosička okrúhlolistá

Rašelinník

Páperník úzkolistý

Tučnica obyčajná

RAŠELINISKÁ si zaslúžia ostat' živými knihami...

Norway
grants

ŠTÁTNÁ
OCHRANA PRÍRODY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

DAPHNE
INŠITÚT APLIKOVANEJ
EKOLÓGIE

NINA
Norsk institutt for naturforskning

Spoločným úsilím k zelenej, konkurencieschopnej a inkluzívnej Európe

Projekt „Ekohydrologická obnova rašelinísk v Karpatoch“, číslo projektu: ACC04P02 sa realizuje z finančného príspevku Nórskeho finančného mechanizmu 2014-2021 a štátneho rozpočtu SR.